

Sygn. akt VIII U 1478/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2016 r. w Gliwicach

sprawy S. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale B. D. (1), S. G. (1), A. M. (1), M. P.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia

na skutek odwołań S. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 24 czerwca 2016 r. **nr** (...)

z dnia 24 czerwca 2016 r. **nr** (...)

z dnia 24 czerwca 2016 r. **nr** (...)

z dnia 24 czerwca 2016 r. **nr** (...)

1. oddała odwołania,

2. zasądza od odwołującej na rzecz organu rentowego 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. VIII U 1478/16

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 24 czerwca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu rentowym i wypadkowemu z tytułu pracy świadczonej w oparciu o umowę zlecenia u płatnika składek L. & (...) Usługi (...):

- 1) przez B. D. (1) w okresie od 8.10. do 30.10.2014r. [decyzja nr (...)],
- 2) przez S. G. (1) w okresach: 1-30.06.2013r.; 2-30.07.2013r.; 2-30.08.2013r.; 5-28.09.2013r. [decyzja nr (...)],
- 3) przez A. M. (1) w okresie od 10 do 15 czerwca 2013r. [decyzja nr (...)],
- 4) przez M. P. w okresach szczegółowo określonych w decyzji – 24 umowy [decyzja (...)],

W powyższych decyzjach organ rentowy ustalił również podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne oraz wysokość składki na ubezpieczenia zdrowotne dla zainteresowanych.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że wyniki przeprowadzonego u płatnika składek postępowania kontrolnego wskazują, że zawarte z zainteresowanymi umowy o dzieło, faktycznie mają charakter umów o świadczenie usług, co skutkuje objęciem zainteresowanych obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

Odwołująca S. L. w odwołaniach od ww. decyzji domagała się ich zmiany, poprzez ustalenie, że zainteresowani nie podlegają ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorcy. Przede wszystkim podniosła, że charakter zawartych umów należy ustalić na podstawie treści oświadczeń woli stron, dokonując ich wykładni zgodnie z art. 65 k.c. Strony chciały zawrzeć i zawarły umowę o dzieło i miały pełną świadomość, jakiego typu umowy podpisują, a w trakcie ich obowiązywania żadna ze stron nie uchylała się od skutków złożonych oświadczeń woli. Zakwestionowała dokonaną przez organ rentowy kwalifikację „umowy o dzieło”, podnosząc że rezultat materialny przy realizacji umów o dzieło może polegać nie tylko na wytworzeniu nowych przedmiotów, ale także na doprowadzeniu istniejących przedmiotów do umówionego stanu dla rezultatem takim może być na przykład wymycie okien czy mycie podłóg w hali o znacznej powierzchni.

Czynności wykonywane przez przyjmujące zamówienia były czynnościami technicznymi i prowadziły do osiągnięcia konkretnego, sprawdzalnego rezultatu, posiadającego cechy indywidualne twórczego charakteru. Nie chodziło bowiem o dokonanie czynności składających się na prace porządkowe, ale skuteczne ich wykonywanie i osiągnięcie uzgodnionego rezultatu. Skarżąca otrzymywała dodatkowe zlecenia od podmiotu trzeciego na wykonanie konkretnego dzieła: na przykład w postaci usunięcia z iluś okien farby lub wymycia toalet albo podłóg o poddanym metrażu. Osiągnięcie tego efektu w ocenie ubezpieczonej stanowi dzieło. Nadto zainteresowani sami organizowali sobie pracę, ustalając jej godziny i częstotliwość. Odbiór poszczególnych dzieł dokonywany był po ich wykonaniu przez odwołującą lub osoby reprezentujące podmioty zlecające pracę.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań i zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego. Podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach. Wskazał, że wszystkie prace dotyczyły usług porządkowych. Strony zawierały odrębne umowy każdego miesiąca na wykonanie czynności związanych z pracami porządkowymi. W umowach jest wskazany bardzo ogólny zakres prac do wykonania, a na etapie podpisywania umów rezultat umowy nie był określony. Zdaniem organu rentowego zawierane umowy były umowami starannego działania, bowiem polegały na wykonaniu szeregu powtarzających się czynności mających na celu uporządkowanie konkretnego obiektu. Były to usługi porządkowe na określonych obiektach. Wszystkie osoby zatrudnione wykonywały swoje obowiązki pod nadzorem i kierownictwem płatnika składek. Faktyczną wolą stron było zapewnienie czystości w określonych miejscach. Zawarcie umowy oznaczonej jako umowa o dzieło nie stanowi przeszkody w ustaleniu, że została zawarta umowa zlecenia, także wtedy, gdy strony w dobrej wierze zawarły umowę o dzieło, lecz jej treść lub sposób realizacji odpowiada cechom umowy o świadczeniu usług.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca od 2009 roku prowadzi działalność gospodarczą w zakresie porządkowania pomieszczeń o nazwie L. & (...) Usługi (...). Nigdy nie zatrudniała nikogo na podstawie umów o pracę. Odwołująca przyjęła zasadę, że zawierała umowy zlecenia z osobami, które miały cyklicznie sprzątać dane pomieszczenia, a umowy o dzieło z osobami które miały sprzątać pomieszczenia po remontach. Przed zawarciem umowy ubezpieczona przedstawiała

zainteresowanym zakres prac do wykonania, uzgadniała wysokość wynagrodzenia i szacowała czas jej wykonania. Zapewniała im materiały i narzędzia do sprzątanania oraz sprawdzała jakość pracy. Co do zasady nie umawiała się z zainteresowanymi co do terminu wykonania pracy, chyba że prace porządkowe musiały być wykonane w godzinach wyznaczonych przez klienta. Bywały sytuacje, że odwołująca umawiała się na wykonywanie prac porządkowych – jakie będą zlecone – a wynagrodzenie ustalała dopiero po ich zrealizowaniu. D. P. zajmuje się sprzątananiem biura firmy (...), przychodzi codziennie na kilka godzin, myje podłogi, okna, biurka. Sprzątała również po remontach realizowanych w pomieszczeniach tej firmy. Na początku wykonywała tę pracę na podstawie umów o dzieło, a obecnie na podstawie umowy zlecenia.

S. M. pracowała dla odwołującej w oparciu o umowy o dzieło zawieranych w okresie około 4 lat na dwóch-trzech różnych obiektach. Zlecenia nie były regularne. Zajmowała się myciem podłóg, okien, mebli, czasami w pomieszczeniach po remontach.

Zainteresowana M. P. w okresie od kwietnia 2013r. do maja 2015r. zawarła z ubezpieczoną 24 umowy o dzieło, których przedmiot określano: wymycie przeszkleń, wymycie gruntowne podłóg, wymycie gruntowne pomieszczenia kuchennego wraz z meblami, umycie 3 łazienek, zamiatanie hali, mycie maszynowe, sprzątananie gruntowne pomieszczenia socjalnego, wymycie 50 krzeseł, mycie drzwi, wywietrzników, klimatyzacji, mebli. Prawie we wszystkich przypadkach w umowach wskazano metraż lub ilość czyszczonych powierzchni lub przedmiotów. [k. 71-117 akt kontroli]. Umowy były zawierane prawie co miesiąc i wykonywane w firmie (...), z którym ubezpieczona zawarła ustną umowę na sprzątananie hal produkcyjnych i biurowych firmy. Zgodnie z umową pracę wykonywane są dwa-trzy razy w tygodniu, w zależności od potrzeb przez 3-4 osoby. M. P. przychodziła do pracy dwa razy w tygodniu w godzinach popołudniowych – gdy w zakładzie kończyła się produkcja - i zajmowała się sprzątananiem pomieszczeń, myciem okien, biurek, toalet, podłóg. [k. 359 akt kontroli].

Zainteresowana B. D. (1) zawarła z ubezpieczoną umowy zlecenia na okresy od 1.10.2012r. do 31.08.2014r., od 1.09. do 30.09.2014r., od 12.11.2014r. do 5.07.2015r., od 10 do 31.08.2015r. ,od 1.09.2015r. do 31.01.2016r., [k.303-309 akt kontroli] których przedmiot określono jako usługi porządkowo-czystościowe i jedną umowę o dzieło na okres od 10 do 30.10.2014r. na "wymycie okien wewnątrz ok. 150m²" [k. 283 akt kontroli].

Zainteresowana A. M. (1) zawarła z ubezpieczoną umowę o dzieło na okres od 10 do 16.06.2013r., której przedmiot określono jako „gruntowne wymycie mebli w 4 pomieszczeniach, usuwanie pleśni, gruntowne wymycie podłóg 120m², wymycie 1 okna i przeszklania” [k. 287 akt kontroli].

Zainteresowana S. G. (1) zawarła z ubezpieczoną 4 umowy o dzieło na okresy od 5 do 28.09.2013r. – „wypranie tapicerki 120 krzeseł”, od 2 do 20.08.2013r. – „wymycie maszynowe podłóg 800 m²”, od 2 do 30.07.2013r. na – „wymycie 30 okien”, od 1 do 30.06.2013r. – „wymycie 30 okien i ok. 40 drzwi” [k. 249-255 akt kontroli].

Zainteresowane nie stawily się na rozprawie, pomimo wezwania celem ich przesłuchania wobec czego Sąd pominął ten dowód.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie akt organu rentowego, akt kontroli przeprowadzonej u odwołującej, przesłuchania świadków S. M., D. P., M. J. oraz odwołującej. Tym dowodom dał wiarę, za wyjątkiem zeznań odwołującej w tej części, w jakiej twierdziła, że umowy o dzieło zawierała wyłącznie z osobami, które miały za zadanie jednorazowe uprzątnięcie pomieszczeń po pracach remontowych, malarskich, czy budowlanych. Zeznania te stoją w sprzeczności z materiałem dowodowym zebrany w aktach kontroli, z których wynika, że zainteresowana M. P. mimo, że zajmowała się regularnie sprzątananiem w firmie (...), a mimo to zawarła z nią 24 umowy o dzieło. sprawie przez organ rentowy, jaki zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków. Natomiast zainteresowana B. D. (1) zawarła z ubezpieczoną 4 umowy zlecenia, gdzie ogólnie stwierdzono, że będzie świadczyć usługi porządkowo-czystościowe bez podania miejsc ich wykonywania, a zatem brak podstaw do uznania, że sporna umowa o dzieło od 10 do 30.10.2014r. na "wymycie okien wewnątrz ok. 150m²", miała charakter jednorazowego zlecenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Organ rentowy wydając zaskarżone decyzje nie dopuścił się naruszenia art. 65 k.c. Zgodnie z treścią art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w której zostały złożone, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, a dosłowne brzmienie umowy ma drugorzędne znaczenie. O zakwalifikowaniu umowy łączącej strony jako umowy o dzieło, czy zlecenia nie może przesądzać sam fakt nadania nazwy umowie oraz gramatyczne sformułowanie przedmiotu umowy. Badaniu podlega rzeczywisty zamiar stron i cel umowy, a nie tylko deklarowany przez strony w umowie. Zasada swobody umów nie ma charakteru bezwzględnej, a organ rentowy ma prawo oceniać łączący strony stosunek zobowiązaniowy. Przekroczenie przez strony zasady swobody umów poprzez naruszenie zgodności treści i celu umowy z ustawą, zasadami współżycia społecznego, czy z właściwością stosunku prawnego skutkuje nieważnością umowy bądź części tej umowy. Decydujące znaczenie dla oceny danej umowy ma zgodny zamiar stron i cel tej umowy. Bezsporne w niniejszej sprawie jest, że strony zawierały umowy o dzieło, natomiast organ rentowy uznał że natura stosunku prawnego odpowiadała umowie o świadczenie usług.

Zamiar zawarcia umowy o dzieło, czy świadome podpisanie takiej umowy nie zmienia rzeczywistego charakteru pracy. Stosownie do art. 353 § 1 k.c. strony mogą dokonać wyboru łączącego je stosunku prawnego norma ta nie oznacza jednak dowolności, bowiem powołany przepis wymaga, aby treść umowy nie sprzeciwiała się naturze dane go stosunku prawnego oraz jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu i ustawie. Umowy zawierane przez odwołującą z zatrudnionymi przez nią osobami w rzeczywistości polegały na sprzątaniu pomieszczeń. Celem umów nie był jednorazowy i niepowtarzalny rezultat jaki charakteryzuje umowę o dzieło.

Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Tak stanowi art. 734 k.c.. Zgodnie zaś z art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Umowa zlecenia jest umową, którą należy interpretować szeroko przy ocenie jakiego rodzaju umowa łączy strony stosunku cywilnego. Zleceniobiorca w razie niezrealizowania celu umowy nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania. Umowa zlecenia nie akcentuje konkretnego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia jest staranne działanie w celu osiągnięcia określonego wyniku.

Według art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Dzieło może mieć charakter materialny jak i niematerialny, musi mieć indywidualny charakter i odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego. Wykonanie dzieła najczęściej przybiera postać wytworzenia rzeczy lub dokonania zmiany w rzeczy już istniejącej. Przy umowie o dzieło zakres zależności między stronami jest ograniczony, ponieważ przyjmujący zamówienie korzysta z daleko posuniętej swobody i samodzielności w wykonywaniu przyjętego zobowiązania. Na rozróżnienie umów o dzieło umów zlecenia wskazywał Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach m.in. w sprawie i II UK 257 /13, II UK 125 / 12 , I PKN 429/00. Z orzecznictwa sądowego wynika, że przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego, jednorazowego rezultatu zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. Takim efektem wykonanych prac nie mógł być brak zastrzeżeń najemców, czy właścicieli pomieszczeń sprzątanym przez zatrudniane przez odwołujące osoby. Zainteresowane wykonywały te same usługi. Nie można przyjąć, że umycie podłóg, okien, drzwi czy mebli stanowi „wykonanie dzieła” w rozumieniu k.c., bez względu na to czy praca dotyczyła określonego metrażu czy liczby czyszczonych przedmiotów.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne które na obszarze Rzeczypospolitej polskiej są: osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z k.c. stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej zleceniobiorcami oraz osobami z nimi współpracującymi zastrzeżeniem ust. 4 której w niniejszej sprawie nie miał zastosowania. W niniejszej sprawie

spór dotyczył wyłącznie ustalenia czy wykonywanie usług porządkowych należy zakwalifikować jako umowy zlecenia, czy umowy o dzieło. Na gruncie powołanego przepisu ustawy systemowej pojęcie umowy o świadczenie usług jest szersze niż umowy zlecenia z k.c.. Jeżeli przepis art. 6 ust. 1 pkt 4 obejmuje ubezpieczeniami osoby wykonujące pracę na podstawie umów zlecenia, to cechą istotną jest to wykonywanie pracy polegającej na świadczeniu usług.

Zdaniem Sądu, w ustalonym stanie faktycznym przyjąć należało, że umowy zawierane przez odwołującą na wykonanie określonych czynności mających na celu umycie okien, umycie biurek, umycie podłóg, sprzątnięcie określonej powierzchni były umowami starannego działania a nie rezultatu. Stan rzeczy istniejący po wykonaniu przez zatrudnione przez odwołującą osoby nie miał charakteru stałego i podlegał dalszym zmianom. Tymczasem konstytutywną cechą dzieła jest samoistość rezultatu, przez co rozumie się jego niezależność od dalszego działania twórcy. Wykonanie prac porządkowych po pracach remontowych czy malarskich również nie stanowi dzieła. Umowy zawierane w przez odwołującą kładły nacisk nie na pożądaną efekt pracy, lecz na fakt że w określonym czasie zatrudnione osoby miały wykonywać prace porządkowe we wskazanych lokalizacjach. Istotny był więc fakt dyspozycyjności zatrudnionych osób w okresie trwania umów do wykonania rodzajowo określonych czynności. W przypadku zainteresowanej M. P. chodziło o wykonywanie wielokrotnie powtarzających się czynności tego samego rodzaju, co z prawnego punktu widzenia świadczy o tym, że umowa dotyczyła starannego wykonania usługi, nie zaś określonego rezultatu. Celem umów było wykonywanie określonych w nich czynności, a nie określony efekt ich pracy. Co więcej pomiędzy wysokością wypłaconego wynagrodzenia a jakością wykonanej pracy nie było żadnej zależności, odwołująca wprost wskazała, że w przypadku "wady" prac porządkowych wydawała dyspozycje poprawienia wykonanej pracy, a nienależyte wykonanie obowiązków nie wpływało na wysokość wynagrodzenia.

Zdaniem Sądu, organ rentowy zasadnie zakwestionował charakter zawartych przez stronę niniejszego postępowania umów uznając, że charakter wykonywanych czynności wskazywał na umowy zlecenia. Konsekwencją takiego zakwalifikowania umów było objęcie zainteresowanych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowymi i wypadkowymi jak również w objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym na podstawie artykułu art. 81 ust. 1,6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2015 roku pozycja 581).

O kosztach orzeczono na podstawie z art. 98 i nast. k.p.c. w związku z § 2 upkt. 1,2,3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804), z uwzględnieniem treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 roku sygn. akt IIII UZP 2/16 (M.P. – 1200zł., S. G. – 360zł., A. M. – 120zł., B. D. – 120zł.)

(-) SSO Grażyna Łazowska